

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงาน อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยี เรื่องส่งเสริมการผลิตถั่วเหลืองฝักสดเพื่อการบริโภคสดและแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมอาหารโปรตีนให้ผู้บริโภค คณะผู้ดำเนินงานจัดทำโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการคือ

ได้ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตถั่วเหลืองฝักสด โดยได้คัดเลือกเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตฝักปลอดภัยจากสารพิษ หมู่ 5 ต.บางเหียง อ.ควนเนียง จ.สงขลา และเกษตรกรผู้ปลูกฝักปลอดสารพิษบ้านยางงาม ต.ทุ่งหวัง อ.เมือง จ.สงขลา เกษตรกรกลุ่มแรกมีผู้เข้าร่วมโครงการ 26 ราย แจกความจำนงขอปลูกถั่วเหลืองฝักสดรวม 8 ไร่ 3 งาน เกษตรกรกลุ่มที่ 2 มีผู้เข้าร่วมโครงการ 10 ราย แจกความจำนงขอปลูกถั่วเหลืองฝักสดรายละ 1 งาน รวม 2 ไร่ 2 งาน การส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีดำเนินการโดยจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกษตรกร การแนะนำการพูดคุย การอธิบายพร้อมสาธิตให้เกษตรกรทราบวิธีการผลิตถั่วเหลืองฝักสดที่ถูกต้อง คณะผู้ดำเนินการได้เดินทางไปพื้นที่หลายครั้งเพื่อติดต่อประสานงาน การรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการ การมอบเมล็ดพันธุ์ การนิเทศงานเป็นระยะ ๆ การติดตามผลและศึกษาสภาพทั่ว ๆ ไปของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น

ได้จัดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองฝักสด โดยการคัดเลือกเกษตรกร แม่บ้านเกษตรกรและผู้สนใจ เพื่อเข้ารับการอบรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองฝักสด ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นเวลา 2 วัน ระหว่างวันที่ 16-17 มิถุนายน 2548 มีผู้เข้ารับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีจำนวน 40 คน ผู้เข้ารับการอบรมเป็นชาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 และเป็นหญิง 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.8 การถ่ายทอดเทคโนโลยีจัดให้มีขึ้นที่โรงแรมสงขลาพาเลซ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและห้องปฏิบัติการเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นเวลา 2 วัน ในวันแรกจัดให้มีการบรรยายความรู้เกี่ยวกับถั่วเหลืองฝักสดในเรื่องการปลูก การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรู การเก็บเกี่ยว การตลาด การบรรยายแนวทางการใช้ประโยชน์จากถั่วเหลืองฝักสดและการเสริมคุณค่าทางโภชนาการ การบรรยายการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากถั่วเหลืองฝักสดวิธีการต่าง ๆ หลังจากนั้นเป็นการปฏิบัติการในผลิตภัณฑ์อาหารต่าง ๆ ไปจนถึงสิ้นสุดการอบรม ได้แก่ นำนมถั่วเหลืองฝักสด ไอศกรีมถั่วเหลืองฝักสด ถั่วเหลืองฝักสดทอดกรอบ ไข่เจียวถั่วเหลืองฝักสด ข้าวผัดอเมริกันและการผลิตถั่วเหลืองฝักสดในน้ำเกลือบรรจุกระป๋อง ผู้เข้ารับการอบรมได้แสดงความคิดเห็นผ่านการ

ตอบแบบสอบถามในแต่ละประเด็น ส่วนใหญ่เห็นว่าดีหรือชอบหรือเหมาะสมมากที่สุดและดีหรือชอบหรือเหมาะสมมาก ที่เห็นว่าปานกลางหรือน้อยมีค่อนข้างน้อยมาก

อภิปราย

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องส่งเสริมการผลิตถั่วเหลืองฝักสดเพื่อการบริโภคสดและแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมอาหารโปรตีนให้ผู้บริโภค ผลการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 2 งาน คือ งานส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตและงานการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของถั่วเหลืองฝักสด การดำเนินงานมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านได้แก่

งานการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการผลิตถั่วเหลืองฝักสด สามารถคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการได้ทั้ง 2 กลุ่มเกษตรกร ปัญหาที่พบคือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูก เนื่องจากถั่วเหลืองฝักสดเป็นพืชน้ำมันเช่นเดียวกับถั่วเหลืองไร่ทำให้การเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์เก็บได้ไม่นานก็จะเสื่อมความงอก มีความจำเป็นต้องใช้เมล็ดพันธุ์ที่ใหม่ ๆ เสมอ ๆ กว่าจะเริ่มดำเนินงานของโครงการก็ประมาณเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนของประเทศไทยทั่วไป ระยะเวลานี้เป็นฤดูเพาะปลูกของประเทศไทย ผู้ทำโครงการได้ติดต่อขอซื้อเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองฝักสดพันธุ์กำแพงแสน 292 มาใช้ปลูกเพื่อสาธิตได้เพียงเล็กน้อย เมล็ดพันธุ์ก็หมดในสต็อกของศูนย์วิจัยพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ทำให้ไม่มีเมล็ดพันธุ์สำหรับสมาชิกที่จะเข้าร่วมโครงการ จึงได้สั่งจองเมล็ดพันธุ์ไว้ล่วงหน้า จนกว่า ทางศูนย์จะผลิตเมล็ดพันธุ์รุ่นใหม่ซึ่งจะได้ประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์-ต้นเดือนมีนาคม 2548 ทำให้การปลูกถั่วเหลืองฝักสดของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการต้องเลื่อนไปปลูกในช่วงฤดูร้อนตั้งแต่ปลายมีนาคม 2548 เป็นต้นไป ผู้ทำโครงการมีความเห็นว่าการปลูกครั้งนี้คงไม่มีปัญหาเพราะหวังว่าจะจะมีฝนตกประมาณกลางเดือนเมษายน (หลังวันสงกรานต์)

2. ปัญหาภัยแล้งหรือฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน อากาศร้อนขาดน้ำทำให้การปลูกถั่วของสมาชิกเสียหาย (สมาชิกทยอยปลูกเป็นรุ่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาการตลาด) ทำให้ความเสียหายจากภัยแล้งมีเพียงบางท่านเท่านั้น พอเริ่มเข้าเดือนพฤษภาคม 2548 ก็เริ่มมีฝนตกปัญหาภัยแล้งก็หมดไป

3. ปัญหาการตลาด เนื่องจากการส่งเสริมให้ผู้ผลิตทำการผลิตเพื่อการบริโภคสดควบคู่กับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ประชาชนยังไม่เข้าใจการบริโภคสดถั่วเหลืองฝักสดยกเว้นการจำหน่ายในซูเปอร์มาร์เก็ตและในหน่วยงานที่รู้จักพืชชนิดนี้มาก่อนแล้ว กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษ ต.บางเหริ่ง อ.ควนเนียง จ.สงขลา แก้ปัญหาโดยการส่งผลผลิตไปจำหน่ายที่ห้างแมคโคร ซึ่งทางกลุ่มได้ส่งผักจำหน่ายเป็นประจำก่อนหน้านี้แล้ว ส่วนกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผักปลอดสารพิษบ้านยางงาม ต.ทุ่งหวัง อ.เมือง จ.สงขลา ไม่มีปัญหาการตลาดเพราะประธานกลุ่มมีความสามารถในการหาตลาดจำหน่ายได้ดีจึงไม่มีปัญหาเรื่องนี้

งานการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของถั่วเหลืองฝักสด มีผู้รับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีจำนวน 40 คน ระยะเวลาการถ่ายทอดเทคโนโลยี 2 วัน ปัญหาที่พบคือ

1. มีผู้สนใจอยากเข้าร่วมเพื่อรับการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีหลายท่านแต่ไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้ เพราะต้องประกอบอาชีพประจำวัน ได้แก่ การเก็บผักจำหน่าย การรดน้ำผัก การประกอบภาระกิจประจำวันเพราะไม่มีใครช่วยทำภาระกิจเหล่านี้ บางท่านติดภาระทางสังคม เช่น ตรงกับงานแต่งงานของญาติ-มิตร เป็นต้น

2. สมาชิกที่เข้ารับการอบรมในเวลาที่กำหนดหลายท่านสนใจและชอบที่จะรับการอบรมแต่มีปัญหาภาระส่วนตัวเช่นเดียวกับข้อที่ 1 ทำให้ใช้เวลาในการเข้ารับการอบรมไม่ครบหลักสูตร

3. ปัญหาเนื้อหาและการปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของถั่วเหลืองฝักสดมีมากแต่ระยะเวลาในการอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีมีน้อยเกินไป เพราะจำกัดด้วยเวลาว่างของสมาชิกจากงานประจำดังกล่าวแล้วข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องส่งเสริมการผลิตถั่วเหลืองฝักสดเพื่อการบริโภคสดและแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมอาหารโปรตีนให้แก่ผู้บริโภคเป็นโครงการ 1 ปี ตามงบประมาณของเจ้าสังกัด การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องเพราะกว่าจะเริ่มโครงการก็ใช้เวลาไปกับการทำความเข้าใจโครงการ การติดต่อประสานงานกับเกษตรกร การติดต่อหาซื้อเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ในโครงการ ตลอดจนการประสบปัญหาภัยแล้งในฤดูร้อนที่ยาวนาน การอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์สามารถจัดการอบรมได้เพียง 1 รุ่น (40 คน) มีปัญหาเรื่องเวลาว่างและความสะดวกของผู้เข้ารับการอบรมในการเดินทางมาก ผู้ทำโครงการขอให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรให้งบประมาณของโครงการต่อเนื่องมากกว่า 1 ปี เพราะจะทำให้การผลิตและการแปรรูปครบวงจรมากยิ่งขึ้น

2. เกษตรกรอยากให้ขยายพื้นที่การฝึกอบรมไปยังเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ด้วย

3. เกษตรกรและผู้สนใจเข้ารับการอบรมมีความประสงค์จะให้ผู้ทำโครงการไปทำการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งการผลิต และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หมู่บ้านของเกษตรกรเอง ซึ่งต้องใช้งบประมาณในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์หรือการดัดแปลงอุปกรณ์ ตลอดจนการติดต่อประสานงานอื่น ๆ แต่ก็เป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มากกว่า